

Dansk politikk trengte et skifte. Men Helle Thorning-Schmidts oppgave blir formidabel.

Helles tunge vei

Danskene har ikke Norges oljerikdom å lene seg mot

VALGSEIEREN for den røde blokken i Danmark kom som ventet, etter at Det konservative folkeparti og Venstre har hatt makten i ti sammenhengende år. Ti år er lenge – nesten for lenge – i et parlamentarisk system som forutsetter at ulike partier slipper til ved makten med ujevne mellomrom. Styringslitasjen i den blå blokken har tiltatt, i likhet med Danmarks økonomiske problemer. En utlufing i maktens toppetasje er positivt.

HELLE THORNING-SCHMIDT blir Danmarks første kvinnelige statsminister – også det er positivt. Men «Helle Erobreren» får en meget vanskelig oppgave.

De fire partiene i den røde blokken spriker politisk, og det hjelper ikke statsministeren at hennes eget sosialdemokratiske parti gikk tilbake ved valget. Det kan bli vanskelig å disiplinere SF og Enhedslisten – som svarer omtrent til norske SV og Rødt – inn i et ansvarlig samarbeid. Danmark sliter med et for stort budsjettunderskudd, og kan ikke komme seg ut av krisen gjennom sosialistisk overbudspolitik. Danskene har ikke Norges oljerikdom å lene seg mot.

SAMTIDIG ER Thorning-Schmidts allianse et nytt eksempel på at tiden med maktveksling mellom et lite knippe dominerende partier er på hell i Norden. Her hjemme tok Arbeiderpartiet den historiske beslutningen om å gå i koalisjon før valget i 2005, og SV valgte å binde seg til regjering-

masten for første gang.

I Danmark har Socialdemokratiet hatt for vane å regjere enten alene eller med ett annet parti – som regel Det Radikale Venstre (svarende til norsk Venstre) – men kaster seg nå altså ut i et dristig politisk eksperiment. SF og Enhedslisten vil trolig oppdage at de ikke kan være både radikale og i regjering på samme tid, slik SV har fått erfare det i Norge. Hvilke konklusjoner de velger å trekke av den erfaringen, blir vesentlig for den videre utviklingen i dansk politikk.

REGJERINGSSKIFTET I DANMARK betyr også en marginalisering av Pia Kjaersgaards sterkt innvandringskritiske Dansk Folkeparti. Det er gledelig, etter et tiår der partiet har fått dominere politikken og gjort Danmark til et av Europas mest lukkede land.

Fossil faktasjekk

– **TERJE RIIS-JOHANSEN** har vært en særdeles tafatt olje- og energiminister, en geléklump i hendene på Statoil. Vi håper på å bli møtt med en mindre fossil innstilling. Slik lød Bellona-leder Frederic Hauges velkomsthilsen til oljestatsråd Ola Borten Moe.

Borten Moe har vist seg langt fra tafatt og geléaktig i sine utfall mot miljøbevegelsen. Problemet er hans fossile innstilling til FNs togradersmål.

Togradersmålet er en smerteterskel for hvor mye den globale temperaturen kan stige, og er programfestet som et overordnet mål i regjeringens petroleums-melding. Hvis det skal stå til troende må statsministeren sette

Samtidig har Dansk Folkeparti lykkes så godt at hele den innvandringspolitiske debatten er flyttet til høyre, med bred konsensus om en restriktiv innvandringspolitikk. Valgkampen ble typisk i så måte: Det var de økonomiske problemene som dominerte, og det ble uvanlig lite snakk om andre verdier enn penger.

DANMARKS STØRSTE UTFORDRING er å skape nye jobber og få økonomien på rett kjørl. Helle Thorning-Schmidt skal styre på et økonomisk program med usikre effekter på jobbskapingen, sammen med en koalisjon som vil få det krevende med å holde stø politisk kurs når hvetebrødsdagene er over.

Den forrige regjeringen lyktes ikke med dansk økonomi. Utsiktene til at Helle Thorning-Schmidt skal klare det er usikre.

sin oljeminister på plass.

– Selv ikke i FNs togradersmål-scenario skal det kuttes mye i fossil energi i forhold til det som produseres og forbrukes i dag, sier Borten Moe til Dagens Næringsliv 26. august.

Dette er langt fra riktig, ifølge klimaforsker og professor ved Bjerknes-senteret, Helge Drange. Han mener øyeblikkelige og omfattende utslippskutt er påkrevd, og støtter seg på kalkyler fra FNs miljøprogram UNEP.

Borten Moe har en uttalt ambisjon om å korrigere miljøbevegelsen med fakta. Da må han i det minste ha fakta på plass når det gjelder verdens viktigste klimamål.

Verdas dyraste land

eldrebølga

asbjørn.kristoffersen@bt.no
Asbjørn Kristoffersen er kommentator i BT

EG ER BLITT LURT TRILL RUNDT. Lurt til å tru at eg skulle ha så mykje meir å slå om meg med enn utlendingane, berre fordi eg bur i «verdas rikaste land». Lurt til å smila blygt og litt stolt når utlendingar snakkar til meg om korleis det er å bu i lykkelandet. – Det går ikkje så verst, men vi har jo våre problem, vi og, har eg sagt, for eg vil ikkje framstå som ein overlegen blei når eg møter folk som må greia seg utan oljefond og regnskogfond. Det er kjekt å vera den rikaste guten i klassen, men det er jo litt flaut og. Rikingar er lette å mislika, og vi må heile tida lura på om det berre er pengane våre utlendingane er ute etter. Med ein gong dei forstår at eg er norsk, kjem dei til å skru opp prisane, tenkjer eg. Nett slik prisen på polsk shampoo er dobbelt så dyr i norske butikkar som i svenske butikkar, fordi nordmenn er så lette å lura og fordi vi er vane med at alt er dyrt her i landet.

NO VISER DET SEG at den norske rikdommen berre er eit skalkeskjul for dei høgaste prisane i verda, kanskje med unntak av Zimbabwe, der dei må ha høyvogn til pengane når dei skal kjøpa surmjølk og gårdagens avis. Kan du tenkja deg korleis eg føler meg no? Eg har stått der og skrapa med fotformsandalen i sanden i syden og vore forlegen når det vart snakk om den norske rikdommen. Eg har følt at eg har måtta spandera øl på nederlendar og britar, stakkars. Så viser det seg at det var dei som burde spandert på meg.

Sanninga er at nordmenn har femteplassen i den internasjonale levestandardkonkurransen når skatten er betalt, vi har ikkje ein gong plass på pallen, ifølgje Statistisk Sentralbyrå. . At Sveits og Luxembourg slår oss, tek eg ikkje så tungt, folk som skor seg på andre lands skattesnyteri stiller i eigen liga. Men at sør-koreanane, med halvparten av vår løn, har større kjøpekraft enn vi har, fordi prisane dei betaler er tilsvarande låge og vel så det, er verre å forsona seg med. Dei sør-koreanske ungane slår dessutan våre eigne ungar ned i støvlane i alle målingar av skuleresultat. Utan olje. Med sol om sommaren. Det er ikkje rettferdig.

ALLER VANSKELEGAST er det å akseptera at nederlendarane og britane har høgare levestandard enn vi har. Dei har aldri hatt så mykje olje og gass som vi har. Dei har ikkje ein miljøvernminister som bergar heile verda. Dei er gamle imperialistar som tynte koloniane sine. Vi er snillare enn dei. Dei har ikkje fortent å ha høgare levestandard enn oss.

Eg let meg ikkje lura lenger. Eg skal aldri meir vera flau og forlegen – og litt stolt – over oljefondet og regnskogfondet. Eg skal seia som sant er når eg kjem i snakk med ein utlending, at den norske regjeringa er stinn i pengar, men at eg har langt mindre å rutta med enn ein sør-koreanar etter at straumrekninga er betalt. Eg bur ikkje i verdas rikaste land. Eg bur i verdas dyraste land. Når eg blir pensjonist, skal eg flytta til Sør-Korea.

SOM SAGT

Det politiske fargekartet vil fremdeles se ut som det er laget i en barnehage

KOMMENTATOR KJETIL B. ALSTADHEIM, DN

BLIKK

EN LITEN FLYTUR: Patrick, Mats og Jim Gunnarsen kaster modellfly i Strangebakken på Klosteret.

FOTO: RUNE SÆVIG